

1. 'Daar komen ze!'

Vanachter het stuur van de oude Chevrolet kijkt Yossi naar z'n buurman. Wat is dié diep in gedachten! Z'n ogen staan wagenwijd open, maar Yossi denkt dat ze weinig zien.

'Hé, Sam, word eens wakker! Waar pieker je over? Heb je soms een blauwtje gelopen bij Gili?'

Sam schrikt op. 'Hè, wat? Wat bedoel je? Gili? Hoe kom je dáár nou bij? Ik ... eh ...'

'Ja, ja,' lacht de Gadna-leider, "'ik ... ikke." Precies, dat dacht ik al. Sla ik de plank erg ver mis? Of ben ik al te nieuwsgierig?'

'Hmm ...' bromt de jongen, nu klaarwakker. Hij kijkt zijn vriend aan. Op zijn open gezicht ligt een vriendelijke trek. Hij is erg op Yossi gesteld.

'Ja, nou ja,' aarzelt hij, 'met Gili is er niks. Dat is gewoon een goeie vriend van me.'

'Vriend?' plaagt Yossi. 'Sinds wanneer kan een meisje een vriend zijn?'

'Nou zeg, doe niet zo flauw! Vriendin dan. Ook goed. Ze is heel aardig, dat weet je zelf ook wel.'

Yossi knikt. 'Een prachtmeid. Als ik later genoeg tijd heb, ga ik op zoek naar een vrouw als Gili. Ja, natuurlijk een stuk ouder. Maar wel zoiets.' Hij grinnikt. Want op het gezicht van de jongen komt een rode blos. Yossi heeft 'm door.

'Geluk ermee', zegt hij lachend. 'Maar zet je dagdromen voorlopig aan de kant. Er is zwaar weer op komst.'

Sam kijkt omhoog naar de blauwe lucht. 'Niet veel van te zien', antwoordt hij onverschillig en hij haalt de schouders op.

'Houd je niet zo onnozel. Je weet best wat ik bedoel. Hoe laat heb je 't?'

‘Kwart over drie.’

‘Mooi. Kunnen we op tijd in Degania zijn. Ben Goerion spreekt om vier uur. En dan ...’ Hij wacht even. Een diepe rimpel groeft zich in z’n voorhoofd.

‘En dan?’ vraagt de ander.

‘Dan breekt het noodweer los en Degania zal de eerste slagen moeten opvangen.’

Daar geeft Sam geen antwoord op. Zijn ogen volgen een grote vogel, die op z’n lange vlerken rondjes draait boven het meer. De buitenste veren zijn, als vingers aan een hand, iets uitgespreid.

‘Wat denk je dat het is, Yossi?’ vraagt hij en wijst.

Yossi heeft aan één blik genoeg. ‘Een visarend. Hou ‘m in de gaten. Als-ie een vis diep onder zich ziet, kun je iets moois zien.’ Het lijkt of de vogel het gehoord heeft. Al cirkelend komt hij omlaag, z’n felle ogen speurend in het donkere water. Dan, plotseling, trekt hij zijn machtige vleugels in en laat zich als een steen naar beneden vallen.

‘Daar gaat-ie!’ schreeuwt de jongen opgewonden. ‘Oei, wat hard! Hij kan wel doodvallen!’

Yossi grijnst. ‘Daar is-ie zelf bij.’ Snel kijkt hij opzij. Vlak boven het wateroppervlak slaat de arend zijn vleugels uit. Als een parachute daalt hij half in het water. Even later ziet Sam het grote dier langzaam omhoog komen. Zijn sterke klauwen hebben een grote vis gegrepen. Het arme beest kronkelt en wringt om los te komen. Geen schijn van kans. De adelaar knijpt alleen wat harder en trekt zich met langzame vleugelslagen de hoogte in en verdwijnt achter een heuvelrug.

‘Tja’, zegt Yossi, en hij trekt de wagen recht. Hij is ongemerkt half op de verkeerde weghelft gekomen. ‘Bij de beesten gaat het al net zo als bij de mensen. Maar ik ben liever arend dan vis. Jij dan?’ ‘Nogal logisch’, zegt Sam, ‘het is geen lolletje om zo uit

het water geplukt te worden. Heb je in ons land wel eens andere roofvogels gezien?’

‘Ja hoor. De valk zie je geregeld. In de Negev-woestijn komen veel gieren voor. Die heb ik met oefeningen wel eens gezien. Maar ‘t mooiste is de zeearend. Dat is een joekel, man! Als díé z’n vleugels uitslaat! Daar is de visarend een dreumes bij. Maarre ... je hebt toch geen zorgen?’

Het gezicht van de jongen betreft. ‘Hoezo?’ vraagt hij voorzichtig.

‘Nou ja, ik plaagde je daarnet. Maar je kéék zo zorgelijk. Kan ik iets voor je doen?’

De jongen schudt het hoofd.

‘Nee, Yossi, niks. Ik dacht aan Asjer. Je weet dat-ie niet teruggekomen is met de eerste ploeg wegwerkers. Hij is nu met Ilan in Jeruzalem. Ja, maar met Chananja. Ik ben ongerust. We horen nooit iets van hem. Een paar weken geleden heeft Leah Asjer een brief geschreven. Maar antwoord heeft ze niet gekregen ...’

‘Nou, dat zegt niks. Jeruzalem is praktisch ingesloten. Asjer kán gewoon niet terugschrijven. Chananja zal best goed op hem passen, hoor!’

‘Dat weet ik nog niet zo. Chananja is verschrikkelijk flink en sterk. Hij durft alles. Hij kan Asjer en Ilan wel meeslepen in allerlei gevaarlijke dingen.’

Hij zucht diep. Zijn hoofd zakt omlaag. Als Asjer nou eens ernstig gewond is of ... dood! Daar piekert hij over. En hij merkt dat zijn zus er ook bang voor is.

‘Kom, kom,’ zegt Yossi, ‘geen muizenissen in je hoofd. Asjer loopt in geen zeven sloten tegelijk. Je zult zien: vandaag of morgen krijgen we ineens een berichtje van hem. Moet je eens zien, hoe mooi ons land geworden is.’ Hij wijst naar de kant van de weg.

Dat is waar. De berm, de hellingen van de heuvels hebben

hun feestkleding aangetrokken. Waar je ook kijkt, het is één wemeling van kleuren. Sam kent al een paar bloemen, maar Yossi weet ze bijna allemaal een naam te geven. Al rijdend wijst hij er een stel aan. Je moet toch wát doen om je vriend van z'n zorgen af te helpen. Al is het maar voor een halfuurtje.

‘Die donkerrode zijn anemonen. Mooi hè? Ze glóéien gewoon.

Die lange, paarse zijn distels; daar hebben de boeren een gloeiende hekel aan. Vandaag heb je er één, volgende maand tien en volgend jaar duizend. Ze barsten van het zaad, weet je?’

‘En die andere paarse? Die daar?’

‘Dat is lavendel. Die ruikt zo fijn. Als ze uitgebloeid zijn worden ze wel geplukt en gedroogd. Dan kun je ze kopen in zakjes. Lekker om in je kamer te hangen!’

Hun ogen dwalen langs de bloemenpracht: geelwitte margrietten, paarse wikke, blauwe ereprijs, blauwe geraniums, witte wilde uien, rode tulpen, gele roosjes, zacht wuivende wilde tarwe, gerst en haver. Hier en daar vrolijke, zachtgele brem en een enkele late, goudgele mimosaboom. Verder weg uitbundig bloeiende moerbeibomen, acacia's, vijgenbomen, een enkele judasboom met zachtroze bloesem. Schitterend! Het is alsof een reuzehand ze zomaar heeft uitgestrooid over het kale, bruinige land van de afgelopen winter.

Dat is ook zo. Yossi zegt: ‘De Schepper versiert Zijn eigen wereld. Maar ons land een beetje meer dan de rest, want dit land is Gods eigen land. Dat doet Hij voor ons, want wij zijn Zijn eigen volk.’

Sam kijkt opzij. Nou, nou, die Yossi! Je hoort hem bijna nooit over God.

‘Gelóóf je in God?’ vraagt hij ineens. Hij schrikt van zijn eigen vraag.

Het gezicht van Yossi krijgt een ernstige trek. ‘Je denkt zeker: Yossi praat nooit over God. Hij zal er dus wel niet in geloven.

Nou, dan vergis je je. Als je niet in God gelooft, ben je stekeblind. Dan moet je maar eens naar ons volk kijken. We zijn altijd aangevallen; we zijn verstrooid over de hele wereld. Haman heeft ons willen uitroeien en Hitler precies hetzelfde. En wat zie je? We zijn er altijd gebleven. Dat is een compleet wonder.

Want ... eh ... denk eens na, waar zijn de Filistijnen gebleven? En de Moabieten, de Ammonieten, de Edomieten? Weg! Spoorloos verdwenen. En waarom wij niet? Omdat er een God is, Die voor ons heeft gezorgd en nóg voor ons zorgt.

Trouwens, elk bloemetje is ook een wonder. Probeer eens een roos na te maken. Dat kan geen mens. Nee, als je niet in God gelooft, ben je een grote dwaas. Jij dan?’

Sam bromt wat. Moeilijke vraag, hoor! Hij gelooft wel dat God er is, ja, dat wel. Maar verder? Je ziet Hem immers nooit.

Hij, Sam, tenminste niet.

‘Pas op,’ zegt hij, ‘daar kruipt iets.’ Yossi trekt nog aan het stuur, maar ‘t is te laat. De slang, die haastig de weg wilde overschuifelen, krijgt de twee rechterwielen over zich heen.

‘Plof!’ horen ze. Als Sam door het achterruitje kijkt, ziet hij het beest liggen. Alleen het achtereind slaat krampachtig heen en weer. ‘Die is er geweest.’

Ziezo, van die lastige vraag is hij mooi af.

Na een kwartiertje hobbelen ze over de Jordaan-brug. Aan het eind houdt een **Palmach**-soldaat¹ de wacht. Hij steekt z’n hand op. Stop! Natuurlijk, hij weet best dat Yossi en Sam vertrouwd volk zijn. Maar hij verveelt zich stierlijk en een gezellig praatje laat de tijd sneller gaan.

‘Hallo’, groet hij, ‘naar Tiberias geweest? Hoe was het daar?’

‘Uitstekend’, zegt Yossi, ‘geen schijntje onrust. Onderweg ook

---

1. De betekenis van dit moeilijke woord (en andere) kun je achter in dit boek vinden. De eerste keer dat een moeilijk woord in de tekst voorkomt, is dit dikgedrukt.

niks gemerkt. Nee, dit stuk van Galilea hebben we stevig in handen.

Als we Degania en de brug kunnen houden, komt het hier best voor mekaar.' 'Als ...?' vraagt de soldaat., 'Áls we ze houden? Dat is toch zeker geen vraag! Die hóúden we. Klaar, uit! Daar zijn we zelf bij.'

'Mooi zo,' lacht Yossi, 'aan jou zal het dus niet liggen. Nou, aan ons ook niet. Ga eens aan de kant. We hebben haast. Straks spreekt Ben Goerion.'

De man doet een stap opzij. Spijtig zegt hij: 'En ik stá hier in m'n eentje op wacht. Nou ja, niks aan te doen. Aju!'

Yossi schakelt en trapt op het gaspedaal. De zware motor gromt. In een stofwolk ziet de soldaat de wagen om een bocht van de weg verdwijnen.

In de **kibboets** is het opmerkelijk stil. De schuren, de waskamer, de school, de keuken, alles ligt er verlaten bij. Alleen de schildwachten staan op hun post.

Een aanval komt altijd onverwacht. De bewaking mag dag en nacht geen ogenblik verslappen. De mensen zijn samengestroomd in de grote eetzaal. Op een tafeltje staat een groot radiotoestel. Arik draait aan de knoppen en stemt het toestel af op de goede golflengte.

Ben Goerion zal spreken! Hét grote ogenblik is bijna aangebroken. Yossi gunt zich geen tijd om de auto in de garage te zetten. Vlak voor de deur van de eetzaal remt hij abrupt. Dat bezorgt Sam een bult aan zijn voorhoofd. Door het plotseling remmen vliegt hij naar voren en knalt hij tegen de ruit op. Met een pijnlijk gezicht voelt hij voorzichtig waar het zeer doet. 'Kun je niet een beetje uitkijken?' gromt hij.

Yossi luistert er niet naar. Met de ene hand grist hij het sleuteltje uit het contact, met de andere duwt hij het portier open.

'Opschieten. Ze zijn allemaal al binnen.'

Als ze binnenkomen zwaait Arik naar hen. 'Mooi op tijd, mannen. Alles goed in Tiberias?'

Yossi steekt zijn duim op. Alles in orde!

Hij grijpt de eerste de beste stoel die leeg is en laat zich met een zucht zakken. Hè, hè, net op tijd!

Sam kijkt nog zoekend rond naar een lege plaats, als hij een vrolijke stem hoort: 'Hierheen, Sam, ik heb een plaatsje voor je vrijgehouden.' Dat is Gili, het tengere meisje met de grote, glanzende ogen, dat altijd vol goede moed is.

Haastig wringt hij zich door de opgepropte mensenmassa heen. 'Ha, Gili! Fijn, dat je aan me gedacht hebt.'

De jonge Gadna-leden om hen heen grinniken. Kijk Gili eens kleuren! Ha, ha, die kan nooit iets verbergen. 't Is Sam voor en Sam na. Nou, je hoeft niet te vragen waar dat op uit zal draaien. 'Je hebt een bult op je hoofd, Sam', zegt Leah, die aan de andere kant van Gili zit.

Sam voelt nog eens voorzichtig. 'Yossi is een ezel. Hij remt zo keihard, dat ik met m'n hoofd tegen de voorruit vlieg. Zie ik er erg raar mee uit?' 'Helemáál niet, hoor', zegt Gili, vóór haar vriendin antwoord kan geven. 't Staat juist een beetje stoer.'

Het grinniken wordt luider. Ja, ja, stoer met een bult op je hoofd! 'Stil!' commandeert Arik, 'Het is precies vier uur.' Hij draait aan de volumeknop. Het wordt muisstil. De verslaggever zegt met ingehouden stem: '... Nu heeft Ben Goerion z'n plaats ingenomen onder het portret van onze Theodor Herzl. Dames en heren, het grote moment is aangebroken.'

Meteen daarop komt door de luidspreker de wat hoge stem van David Ben Goerion. 'Het is het recht van het Joodse volk een natie te zijn als alle andere naties, in een eigen, zelfstandige staat. Daarom roepen wij hierbij de vestiging van de Joodse staat in Palestina uit, die Israël zal heten ... We doen een beroep op de **Verenigde Naties** het Joodse volk te helpen bij de

opbouw van hun staat en Israël tot de familie van naties toe te laten. We bieden vrede en vriendschap aan alle buurstaten en volkeren ... Met vertrouwen in de Almachtige zetten we onze handtekening onder deze verklaring in de zitting van de voorlopige **staatsraad** in de stad Tel Aviv op de vijfde dag van Ijar 5708,² de veertiende dag van mei 1948.' De stem zwijgt.

De andere stem – van een **rabbijn** – valt in: 'Wij brengen dank aan Hem, Die ons in leven heeft gehouden en gesterkt en ons naar dit ogenblik heeft geleid'

Niemand in de eetzaal verroert zich. Langs het gezicht van de oude Tova rollen tranen. Eindelijk, eindelijk een eigen land! Een eigen plaats voor het opgejaagde volk. En zij heeft het nog mogen meemaken. Zien kunnen Arik en zijn mensen de plechtigheid niet. Ze zien niet de korte, brede gestalte van hun grote leider, die kalm en toch diep bewogen achter de kathedraal staat. Voor deze ene keer heeft David Ben Goerion³ een donker pak met een wit overhemd aangetrokken. Hij heeft zelfs een stropdas voor. Dat heeft hij anders nooit.

Onder grote stilte zetten de leiders van het Joodse volk hun handtekening onder het stuk, dat Ben Goerion heeft voorgelezen.

De hele plechtigheid duurt niet langer dan een halfuur. Dan gaat de vergadering uiteen. De staat Israël is geboren!

Als Arik de knop van het radiotoestel omdraait, zet een van

---

2. De Joden beginnen hun jaartelling bij de schepping. De maanden van hun jaar lopen niet gelijk op met die van ons. Daarom kan 5 Ijar toch hetzelfde zijn als 14 mei.

3. David Ben Goerion was een Poolse Jood, geboren in 1886. In 1906 vertrok hij naar Palestina. Daar heeft hij heel wat baantjes gehad: landarbeider, journalist, politicus, leider van een vakvereniging, leider van zijn politieke partij, enzovoorts. In 1948 werd hij de eerste minister-president. Hij was niet een echt vrome Jood, wél iemand die veel in de Bijbel las. Ben Goerion was onverschrokken, heel bekwaam én de leider van het Joodse volk. Hij overleed in 1973.

de vrouwen het *Hatikvoah* in, het lied van de hoop. Er is blijdschap in de kibboets. Het leeft in de harten, het straalt af van hun gezichten.

Niet iedereen zingt mee. Sommigen zijn zo ontroerd, dat hun stem stopt. Na de laatste regel klinkt de beverige stem van Tova: 'Loof de Heere, mijne ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heilige Naam!'

Arik knikt haar toe. 'Juist Tova, dát moeten we niet vergeten.

Hij heeft het ons gegeven. Zijn hulp zullen we hard nodig hebben.' Dan spreekt hij de mensen toe. '*Chaweriem*, we hebben een eigen staat, na bijna negentienhonderd jaar. Maar vrede is er nog niet. Alle landen om ons heen hebben gezworen ons de zee in te drijven en van de aarde te verdelgen. De strijd zal hard en bloedig zijn. Maar wij hebben goede moed. De Eeuwige – geprezen zij Zijn Naam – heeft ons deze grote dag gegeven. Hij zal ons niet verlaten.'

Yossi steekt z'n hand op. 'Wat denk je van onze mensen vlak bij de grens, Arik?'

Het gezicht van Arik betreft. Nóg dichterbij de grens met Syrië en Transjordanië liggen drie andere kibboetsim: Sja'ar Hagan, Massada en Zemach.

'Die houden het niet', zegt hij. 'Ze zullen de eerste stoot opvangen, dat wel. Maar langer dan een dag houden ze het niet vol. Daarvoor zijn ze met te weinig mensen.

We moeten zorgen dat er plaats voor hen is bij ons, als ze op de vlucht gedreven worden. Ik weet het: we zitten hier al met veel mensen op een kluitje, maar als iedereen wat inschikt, kan het. Het móét ook! Niemand meer iets te vragen? Dan is de bijeenkomst gesloten.'

Druk pratend over de geweldige gebeurtenis trekken de leden van de kibboets in troepjes weg.

Zoals Arik gezegd heeft, gebeurt het.

Na de woorden van David Ben Goerion steekt een woedend protest op in alle Arabische staten rond Israël.

Ze hebben maar één boodschap:

‘Wij zullen onze Arabische broeders in Palestina niet verlaten. Zij hebben het verdelingsplan niet aanvaard. En wij zullen dat óók nooit doen! Wij roepen onze broeders in Palestina op het land tijdelijk te verlaten, zodat wij zonder genade met de vijand kunnen afrekenen. Wij zullen Palestina zuiveren van elke Jood. Daarna zal heel Palestina het land zijn van onze broeders. Van hen alleen!’

Duizenden en duizenden Palestijnse Arabieren geven gehoor aan de oproep. In allerijl vluchten ze het land uit, wachtend op betere tijden. Tijden die heel gauw zullen aanbreken, denken ze.

De legers van Egypte, Transjordanië, Syrië, Libanon, Irak en Saoedi-Arabië dringen van alle kanten het land binnen.

‘Vernietig de Joden! Het mes op elke Joodse keel!’

De wereld houdt de adem in.

Wat kan een klein volk met veel te weinig wapens beginnen tegen zo’n verpletterende overmacht?

Als de Palmach-schildwacht de hand boven zijn ogen houdt, tegen het verblindende licht van de opkomende zon, ziet hij een grote stofwolk. Hij grijpt z’n verrekijker en tuurt. De vijand in aantocht?

Nee, hij ziet de Joodse vlag wapperen op de voorbumper van de voorste vrachtauto. En hij begrijpt het: het zullen de vluchtelingen uit de drie kibboetsim zijn. Hoe zou het daar gegaan zijn?

Haastig laat hij Arik waarschuwen. Die wacht hen op, rustig, vriendelijk. Hij breidt beide armen uit in een gebaar van welkom.

Het verhaal van de nieuw-aangekomenen is kort en sober.

De aanval van de Syriërs was niet te stuiten geweest. Met een handvol geweren begin je niet veel.

Vóórdat de hele bevolking zou zijn uitgemoord, hadden de leiders van de kibboetsim de terugtocht bevolen. De gezichten van de vluchtelingen staan strak. In hun hart schroeit de pijn om de doden die achtergebleven zijn, om de verwoesting van alles wat ze met zóveel moeite hadden opgebouwd.

Het gebaar van Arik doet hen goed. Welkom, broeders en zusters, hier zijn jullie veilig!

‘Is er nieuws?’ vraagt een van de gevluchte Joden. ‘Krijgen we hulp? Wie is in deze buurt de opperbevelhebber?’

‘Ben Goerion heeft ons een goeie gestuurd’, zegt Arik geruststellend, ‘Mosje Dayan⁴ is tot commandant benoemd. Vanuit Tiberias heeft hij al een troep Gadna’s gestuurd om ons te helpen.

En wij hebben een paar mensen naar Tel Aviv gestuurd om Ben Goerion dringend om hulp te vragen. We verwachten ze met een enkele dag terug.’

‘Alleen Gadna’s?’ vraagt de ander teleurgesteld. ‘Geen Palmachs?’

‘Nee, die kon Dayan niet missen. Maar die jongelui zijn aardig goed geoefend en hebben drie anti-tankgranaatwerpers meegebracht. Dat zijn lichte kanonnen, dat is waar. Maar alle beetjes helpen. Als Tel Aviv ons nou ook wat stuurt, klaren we het hier wel.’

Zijn grote zorgen houdt hij voor zich. Hij ziet de toekomst zelf heel donker in. De vijand beschikt over tanks, pantserwagens, kanonnen, vliegtuigen en veel meer soldaten dan Degania heeft. Wat kan Mosje Dayan daar tegenover stellen? Bedroevend wei-

---

4. Mosje Dayan (1915-1981) was een uitstekend militair. In latere oorlogen heeft hij als opperbevelhebber van het leger grote overwinningen geboekt, vooral op de Egyptenaren. Hij is ook nog minister van Defensie geweest. Voor zijn ene oogholte droeg hij een zwart lapje. Hij had in een vroeger gevecht een oog verloren.

nig: een stel geweren, een paar mitrailleurs, enkele tientallen **Molotovcocktails** en de vier kleine anti-tankkanonnetjes. Je zou er de moed bij verliezen. Maar nee, denkt Arik, we hebben nóg iets. Wij hebben het récht aan onze kant.

Wij strijden voor een eerlijke zaak. Het gaat om ons eigen land! Zou dan de Rechtvaardige geen recht doen en niet aan onze kant gaan staan? Daar praat hij niet over. Sommigen zouden hem misschien dwaas noemen.

En dát wil hij ook niet.

In de vroege morgen van de achttiende mei komt de eerste aanval op de kibboets. Oeri, de Palmach-commandant, ziet door zijn kijker de tanks langzaam naderbij hobbelen.

Op zijn gezicht komt een verbeterd trek. Hij móét ze tegenhouden. 'Mannen!' roept hij links en rechts langs de voorste loopgraaf, 'de Syriërs zijn in aantocht. Denk aan onze moeders, vrouwen en kinderen! Denk aan de kreet van onze vijand: "Voor iedere Joodse keel is het mes geslepen!" Wacht op een teken van mij! Ik reken op jullie!' De jonge mannen geven geen antwoord.

Ze hebben de aansporing van hun baas niet nodig. Ieder van hen heeft met de ene hand op een pistool en de andere op het Woord van God gezworen een trouw soldaat te zullen zijn. Trouw tot in de dood. Twee van de vier anti-tankkanonnen steken hun korte loop boven de loopgraaf uit. Daarnaast de veel dunnere lopen van twee mitrailleurs en een lange rij geweerlopen.

De vijandelijke tanks naderen snel.

Achter die stalen bescherming rukken Syrische soldaten op, de bajonet op het geweer.

Vierhonderd meter ... driehonderd ... tweehonderd ... honderdvijftig ... honderd ...

'Kanonnen vuur!' snerpt de stem van Oeri.

Twee verblindende vuurschichten ... even later twee zware explosies. Een meter of twintig voor de voorste tank wolkt het stof metershoog op. Oeri ziet het met spijt. Te laag gemikt ... óf de tank is nog te ver weg.

Het laatste is niet het geval. De tweede granaat ontploft tegen de voorkant van de tank. Als stof en kruitdamp zijn weggetrokken, zien ze het gevechtsvoertuig in brand staan. De bovenklep vliegt met een klap open.

De bemanning probeert in paniek aan een vreselijke dood te ontkomen. Buiten wacht een andere dood. Een van de mitrailleurshutters blust ieder die naar buiten klimt het leven uit.

Dodelijk getroffen vallen ze naast hun tank neer.

'Kanonnen opnieuw laden!' schreeuwt Oeri.

Het is al gebeurd. De Syriërs, heftig geschrokken, zetten de aanval door, met grote overmacht.

'Topsnelheid!' beveelt de Syrische commandant. 'Begraaf de Joden in hun eigen loopgraaf!'

De afstand wordt snel kleiner: Zeventig meter ... vijftig ... 'Vuur! Vuur!' Dat is het sein voor elke Palmach-soldaat.

Tussen de zware knallen van de Syrische kanonnen klinkt het gerikketik van mitrailleurs en de korte knallen van de geweren.

Boenk! Boenk! Rettettettet!

Een tweede tank wordt geraakt. De granaat dringt naar binnen en ontploft te midden van de Syrische bemanning. Daar is zelfs geen hand meer over om een luik open te stoten.

Maar ook de Joden lijden zware verliezen. De zware kanonskogels van hun tegenstanders woelen de grond om, scheuren de gevlochten wanden van de loopgraven aan stukken en maken veel slachtoffers.

'Israël! Israël! Houd stand, mannen!' roept Oeri. Ach, wie zal

het nog horen? Het lawaai van de strijd is zo hevig, dat bijna niemand z'n kreet opvangt.

Veertig meter ... dertig ... vijftientig ...

'Laatste granaat, Oeri,' hijgt één van de kanonnières. 'Wat moeten we?'

'Afschieten en terug naar de volgende loopgraaf

Even tuurt hij over de rand. Een derde tank is in brand geschoten. De overige rukken op, op de voet gevolgd door de Syrische soldaten. Weggedoken achter hun tanks voelen ze zich veilig. Nog een ogenblik, dan ...

Het snerpande fluitje van de Joodse commandant klinkt boven alles uit. Terug! Terug naar de volgende loopgraaf!

Het wordt een moordende run. Veel soldaten worden in hun loop gegrepen door de kogels van de vijand. Diep gebukt proberen de mannen hun leven te redden achter de volgende versperring.

Daar liggen Yossi en de jongens en meisjes van de Gadna. Yossi ligt achter een van de mitrailleurs.

'Niet schieten, Sam,' waarschuwt hij z'n jonge vriend, 'je zou onze mannen kunnen raken!'

Sam knikt. Hij likt langs z'n droge lippen. Lang uitgestrekt ligt hij achter de tweede mitrailleur, de vinger aan de trekker.

Zonder op te zien vraagt hij: 'Ben je daar nog, Leah?'

En jij, Gili?'

'Present', klinkt van twee kanten een meisjesstem.

Leahs stem beeft. Die van Gili niet. Er ligt een vastberaden trek om haar mond. Een lid van de Gadna heeft geen eed afgelegd. Nee, maar ze zullen hiér blijven zolang Yossi het wil.

Als de laatste man is weggedoken in de beschermende loopgraaf beginnen de twee mitrailleurs te vuren. Yossi, die even kijkt, zegt: 'Iets hoger Sam, in de richting van het kijkgleufje!'

Opnieuw barst het lawaai los. De andere twee kanonnetjes

brengen allebei een tank tot stilstand. De schutters rekenen af met de vluchtende bemanning. De aanval van de Syriërs stopt niet. Hevig schietend, met zwaar grommende motoren en ratelende rupsbanden rukken ze verder op. Dood aan de Joden!

Onder die zware druk moeten Oeri en Yossi de loopgraaf opgeven. Het fluitje snerpt. Terug! Terug naar de derde loopgraaf. Dat is de laatste verdedigingslijn vóór de kibboets. Als die valt, is alles verloren. Bij die vlucht vallen opnieuw slachtoffers. Niemand kan een ander helpen. Ieder moet in het helse kabaal voor zichzelf zorgen. Sam, die koste wat kost z'n mitrailleur wil redden, is de laatste die zich hijgend in de armen van Oeri laat vallen.

'Goed, kerel!' zegt de commandant rustig. Hij klopt hem op de schouder en neemt het wapen over.

'Cocktails klaar!' commandeert Yossi. Het is het laatste wat ze tegen de tanks kunnen doen. De weinige granaten zijn verschoten. Diep weggedoken, de fles met benzine in de vuist geklemd, wachten de jongens en meisjes op het teken van hun leider.

Het komt niet. De Syrische tanks komen tot stilstand. Hun aanvoerder vertrouwt het niet helemaal. Gaat het allemaal niet ál te gemakkelijk? Worden ze soms in een val gelokt? Hebben de Joden misschien hun zware wapens voor het laatst bewaard?

Degania, zó dicht bij de grens, zal toch wel meer kanonnen hebben dan de kleine dingetjes, waarmee ze daarnet geschoten hebben?

Achterdochtig gluurt hij door de gleuf van zijn pantserwagen. Achter hem loeien de vlammen van de brandende tanks hoog op. Wacht eens, wacht eens! denkt hij, ik begrijp dat tuig! Stel eens voor, dat er zo meteen nog vier of vijf tanks vernietigd worden en de aanval gestuit wordt! Hoe moet de rest dan terugtrekken? Het viel daarnet al niet mee om de brandende kolossen voorbij te komen.